

SASKY

SASKY koulutuskuntayhtymä
Yleisohje sisäisestä valvonnasta sekä
hyvä johtamis- ja hallintotapa

Hyväksytty yhtymäkokouksessa 11.6.2024

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Johtamis- ja hallintojärjestelmä	4
2.1	Strategiaperusta.....	4
2.2	Johtamis- ja hallintojärjestelmän toimijat, niiden tehtävät ja vastuut	4
2.3	Hyvän hallinnon periaatteet sekä hyvä hallinto- ja johtamistapa	6
2.4	Tilivelvollisuus.....	7
2.5	Otto-oikeus	7
3	Valvontajärjestelmä	8
3.1	Ulkoinen valvonta	8
3.2	Sisäinen valvonta	8
4	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	9
4.1	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteet	9
4.2	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osatekijät.....	9
5	Sisäisen valvonnan kohteet ja menettelytavat	11
5.1	Päätöksenteko.....	11
5.2	Strategia ja talous	12
5.3	Koulutuksen suunnittelu ja toteutus	13
5.4	Henkilöstö	14
5.5	Kirjanpito ja maksuliikenne	16
5.6	Omaisuuksien hankinta ja hallinnointi.....	17
5.7	Sopimukset	19
5.8	Hanketoiminta.....	19
5.9	Tiedonhallinta, tietoturva ja tietosuojat.....	20
6	Eettiset periaatteet	21
6.1	Keskeiset eettiset ohjeet.....	22
7	Ohjeen voimaantulo	26

1 Johdanto

Yhtymäkokous päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteista.

Hallintosäännön mukaan yhtymähallitus johtaa kuntayhtymän toimintaa, hallintoa ja taloutta. Yhtymähallitus vastaa kuntayhtymän omistajaohjauksesta, toiminnasta, henkilöstöasioiden linjauksista sekä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Yhtymähallituksen tehtävänä on kuntayhtymän ylimpänä toimeenpanevana toimielimenä päättää keskeisistä johtamiseen liittyvistä periaatteista ja hyväksyä hyvään johtamis- ja hallintotapaan, riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvät menettelytavat. Yleisohje sisäisestä valvonnasta sekä hyvä johtamis- ja hallintotapa ohjeistaa kuntayhtymän eri toimielinten, johtavien viranhaltijoiden, esihenkilöiden ja henkilöstön toimintaa.

Kuntayhtymällä on tämän ohjeen ja hallintosäännön lisäksi toiminnan ja talouden suunnitelmat sekä toimintaohjeita ja asiakirjoja, jotka luovat perustan sisäiselle valvonnalle. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta perustuvat kuntayhtymän arvoihin ja johtamis- ja hallintojärjestelmään. Ohjeen tavoitteena on edistää kuntayhtymän eri toimijoiden vastuullisuutta, tietoisuutta ja ymmärrystä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä osana suunnittelua, toteutusta, seurantaa ja arviointia.

Sisäisestä valvonnasta ja riskien hallinnasta säädetään kuntalaissa (410/2015). Lisäksi menettelytapoja ohjaavat perustuslaki (731/1999), hallintolaki (434/2003), laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999), laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019), tiesuojalaki (1050/2018), yleinen tietosuoja-asetus (EU 2016/679) sekä toimialoja ja toimintoja koskevat erityislait.

Sisäinen valvonta on hyvän johtamis- ja hallintotavan edellytys. Ohjeessa kuvataan menettelyitä, jotka toteuttavat hyvää hallintotapaa. Tämä ohje sisältää lisäksi kuntayhtymän eettiset ohjeet. Opetuksen toteutukseen liittyviä eettisten toimintatapojen lisäohjeita on kuvattu opetuksen ohjeistuksessa.

2 Johtamis- ja hallintojärjestelmä

2.1 Strategiaperusta

Kuntayhtymän perustehtävä, toiminta-ajatus, visio ja arvot luovat perustan toiminnan suunnittelulle ja päätöksenteolle. Yhtymäkokous hyväksyy strategian vähintään valtuustokausittain. Kuntayhtymän toiminta- ja taloussuunnitelmassa on esitetty arvot, visio ja strategiset tavoitteet. Toiminnoille asetetaan strategiasta johdettuja tavoitteita erillisissä ohjelmissa ja suunnitelmissa. Henkilöstölle tavoitteet asetetaan vuosittaisissa kehityskeskusteluissa.

Strategian toteutumista seurataan yhtymäkokouksessa. Yhtymähallitus ja johtoryhmä seuraavat tavoitteiden toteutumista neljännesvuosittain. Vuosittain julkaistaan tavoitteiden toteutumista kuvaava tilinpäätös, henkilöstökertomus ja tietotilinpäätös.

2.2 Johtamis- ja hallintojärjestelmän toimijat, niiden tehtävät ja vastuut

Yhtymäkokous

SASKY koulutuskuntayhtymässä ylintä päätösvaltaa käyttää yhtymäkokous. Kuntayhtymän perussopimuksessa ja hallintosäännössä määrätään kuntayhtymän ja kuntayhtymäkonsernin hallinnon järjestämisestä sekä luottamushenkilö- ja henkilöstöorganisaation perusrakenne, tehtävät ja johtamisjärjestelmät.

Yhtymäkokous vastaa strategisesta päätöksenteosta ja kuntayhtymän tavoitteiden asettamisesta, hallinnon järjestämisestä, toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista, talouden, rahoituksen ja sijoitustoiminnan perusteista sekä hyväksyy kuntayhtymän talousarvion. Yhtymäkokous hyväksyy myös riskienhallintapolitiikan.

Yhtymäkokous ottaa päätöksenteossaan huomioon toimintaan, talouteen, henkilöstöön, opiskelijoihin, omaisuuteen ja tietojärjestelmiin liittyvät riskit. Yhtymäkokous varmistaa vastuunalaisuuden, strategisten mahdollisuuksien hyödyntämisen sekä riskien tunnistamisen, arvioinnin ja seurannan.

Yhtymähallitus

Yhtymähallitus vastaa hallinnosta, taloudenhoidosta, johtaa kuntayhtymän hallintoa, valmistelee yhtymäkokouksessa käsiteltävät asiat ja panee yhtymäkokouksen päätökset täytäntöön. Se valvoo kuntayhtymän etua ja edustaa kuntayhtymää. Yhtymähallituksen vastuulla on myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuus. Yhtymähallitus antaa vuosittain selonteon tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa siitä, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kuntayhtymässä järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisellä tarkoitetaan täsmällistä tehtävien, toimivaltuuksien ja vastuiden määrittelyä, riittävää ohjeistusta, sekä kehittyneitä johtamisen, ohjauksen, seurannan ja arvioinnin prosesseja. Yhtymähallitus ohjeistaa riskienhallintaa riskienhallintapolitiikan mukaisesti siten, että toiminnan suunnittelu- ja päätöksentekoprosesseissa otetaan huomioon hyväksyttävä riskitaso yhteistyössä hallituksen ja tilivelvollisten viranhaltijoiden kanssa.

Hallitustyöskentelyn perustana on yhtymäkokouksen hyväksymät strategiset, toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä hyvä hallintotapa. Yhtymähallituksen toiminta on läpinäkyvää. Siinä otetaan huomioon toimintaan ja eri ratkaisuvaihtoehtoihin liittyvät riskit, niiden merkitys ja hallinta. Yhtymähallitus seuraa ja arvioi erityisesti strategisten tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan tuloksellisuutta ja raportoi niistä yhtymäkokoukselle. Yhtymähallitus arvioi työskentelyään, sen johtamista ja suoriutumistaan säännöllisesti.

Johtavat viranhaltijat, esihenkilöt ja henkilöstö

Kuntayhtymän hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa johtaa kuntayhtymäjohtaja. Organisaation muodostavat tulosalueet, jotka päätetään hallintosäännössä. Kuntayhtymän johtoryhmässä ovat tulosalueiden johtajien lisäksi ammatillisen koulutuksen ja lukion rehtorit sekä henkilöstön edustaja.

Johtavien viranhaltijoiden ja esihenkilöiden tehtävänä on luoda kehittämismyönteinen ja vastuullinen toimintakulttuuri, joka luo perustan palveluiden laadukkaalle tuottamiselle ja

toiminnan tuloksellisuudelle. Johtavat viranhaltijat ja henkilöstö toimivat tavoitteiden, ohjeistuksen, prosessikuvausten sekä työ- ja tehtäväkuvaustensa edellyttämällä tavalla. He ylläpitävät ja kehittävät ammatillista osaamistaan. Esihenkilöt kannustavat henkilöstöä tekemään aloitteita, joilla toiminta- ja palveluprosesseja ja palvelun laatua parannetaan. He varmistavat omaisuuden asianmukaisen hoidon sekä varojen tehokkaan käytön.

Viranhaltijat tekevät virkasuhteeseen kuuluvat tehtävät asianmukaisesti ja viivytyksettä noudattaen asianomaisia lakeja, säännöksiä ja määräyksiä. Viranhaltija toimii tehtävässään tasapuolisesti ja käyttäytyy asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. Viranhaltija ei saa vaatia, ottaa vastaan tai hyväksyä mitään sellaista taloudellista tai muuta etua, joka on omiaan heikentämään luottamusta viranomaistoimintaan. Myös työsopimussuhteiset työntekijät suorittavat työnsä huolellisesti määräyksiä noudattaen.

2.3 Hyvän hallinnon periaatteet sekä hyvä hallinto- ja johtamistapa

Perustuslaissa säädetään yksilön oikeudesta hyvään hallintoon. Hallintolain mukainen toiminta toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa ja oikeusturvaa hallintoasioissa. Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti ja käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen on toimittava puolueettomasti ja toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Yksilön on voitava luottaa viranomaisen toiminnan oikeellisuuteen ja virheettömyyteen sekä viranomaisen tekemien hallintopäätösten pysyvyyteen. Asiointi ja asian käsittely pyritään järjestämään siten, että asioiva henkilö saa asianmukaista palvelua. Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava tarpeen mukaan asiakkailleen asian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, asiakasta opastetaan ottamaan yhteys toimivaltaiseen viranomaiseen. Viranomaisen käyttöä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä.

Kuntayhtymän ylimmällä johdolla on keskeinen asema hyvän johtamis- ja hallintotavan luomisessa. Yhtymähallitus ja esihenkilöt osoittavat esimerkillään, kuinka ne itse toimivat sovittujen ohjeiden ja sääntöjen mukaisesti ja kuinka ne puuttuvat poikkeamiin sovitusta menettelytavoista. Johtavat viranhaltijat järjestävät vastuullaan olevan toiminnan tehokkaaksi, päämäärätietoiseksi ja tulokselliseksi siten, että tavoitteiden saavuttaminen on mahdollista.

Hyvään johtamis- ja hallintotapaan kuuluu, että kuntayhtymän eettiset periaatteet on tiedotettu ja niitä noudatetaan. Luottamushenkilöt, esihenkilöt ja työntekijät toimivat lakien, säädösten ja määräysten mukaisesti sekä rehellisesti ja vilpittömästi. Hyvä hallintotapa on osa perehdyttämistä. Hallituksen jäsenille ja henkilöstölle järjestetään säännöllisesti koulutusta hyvästä hallintotavasta.

2.4 Tilivelvollisuus

Tilivelvollisia ovat hallituksen jäsenet, esittelijät sekä vastuualueiden johtavat viranhaltijat. Näiden lisäksi myös itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavia viranhaltijoita voidaan pitää tilivelvollisina. Tilivelvolliset viranhaltijat määrittävät vuosittain kuntayhtymän talousarviossa. Tilivelvollisella on erityinen vastuu sisäisen valvonnan rakentamisesta ja valvonnan jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Tilivelvollinen vastaa myös tehokkaasta johtamisesta ja ohjauksesta tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tilintarkastuskertomuksessa on oltava esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistutuksesta. Muistutus voidaan kohdistaa vain tilivelvolliseen, joka on toiminut vastoin lakia tai yhtymäkokouksen päätöksiä, eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen. Tilivelvolliseen voidaan kohdistaa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus, paitsi hänen itsensä, myös hänen alaisensa tekemisen tai tekemättä jättämisen vuoksi. Tällöin tilivelvollinen on laiminlyönyt alaisensa toiminnan valvontavelvollisuuden. Tilivelvollisuusaseman puuttuminen ei vapauta esihenkilöasemassa olevaa viran- tai toimenhaltijaa alaisensa toiminnan valvontavastuusta.

Jos tilivelvolliselle on myönnetty vastuuvapaus, ei häneen voida enää kohdistaa siviilioikeudellisia vahingonkorvausvaatimuksia. Rikosoikeudellinen vastuu kuitenkin säilyy yleensä myös sen jälkeen.

2.5 Otto-oikeus

Kuntalaissa säädetään asian ottamisesta ylemmän toimielimen käsittelyyn (otto-oikeus). Hallintosäännön mukaan asian ottamisesta yhtymähallituksen käsiteltäväksi päättää yhtymähallitus, yhtymähallituksen puheenjohtaja tai kuntayhtymäjohtaja. Johtavassa asemassa olevien viranhaltijoiden päätökset saatetaan yhtymähallituksen tietoon, lukuun ottamatta niitä päätöksiä, jotka yhtymähallitus on jättänyt otto-oikeuden ulkopuolelle.

Muiden viranhaltijoiden päätökset saatetaan lähimmän esihenkilön tietoon. Päätösten laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta on seurattava ja ryhdyttävä tarvittaessa toimenpiteisiin otto-oikeuden käyttämiseksi. Mikäli seuranta laiminlyödään, voidaan myös otto-oikeuden käyttämisestä vastaavan tahon katsoa toimineen moitittavasti.

3 Valvontajärjestelmä

3.1 Ulkoinen valvonta

Kuntayhtymän ulkoisen tarkastuksen muodostavat kuntayhtymän muusta organisaatiosta ja johdosta riippumattomat tilintarkastaja ja tarkastuslautakunta. Ulkoista valvontaa harjoittavat mm. valtion viranomaiset sekä jäsenkuntien asukkaat, joilla on julkisuusperiaatteen ja kuntalain mukainen valvontaoikeus ja -mahdollisuus, esimerkiksi muutoksenhakuoikeus päätöksiin.

Tilintarkastaja

Yhtymäkokous valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön. Sama tilintarkastusyhteisö voi hoitaa tehtävää yhtäjaksoisesti enintään kuusi tilikautta. Tilintarkastajan lakisääteisistä tehtävistä määrätään kuntalaissa. Tilintarkastus suoritetaan tilintarkastajan toimikaudekseen laatiman tarkastussuunnitelman mukaisesti.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtävistä säädetään kuntalaissa. Lisäksi hallintosäännössä määrätään tarkastuslautakunnan muista tehtävistä. Tarkastuslautakunta vastaa tilintarkastuksen ja ulkoisen tarkastuksen voimavaroista, suorittamisesta ja kehittämisestä siten, että tarkastustoiminta täyttää hyvän tilintarkastustavan vaatimukset.

Tarkastuslautakunnan raportoinnin on oltava todennettavaa, täsmällistä ja rakentavaa.

3.2 Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta on osa hyvää hallintoa. Sisäisen valvonnan tehtävänä on varmistaa, että tavoitteet saavutetaan, ja että toiminta on lakien, sääntöjen, ohjeiden ja päätösten mukaista. Lisäksi sisäisellä valvonnalla varmistetaan, että voimavaroja käytetään

tuloksellisesti, omaisuus on turvattu, ja että johdon saama informaatio on oikeaa, tarkoituksenmukaista ja oikea-aikaista. Kuntayhtymän sisäisestä valvonnasta vastaavat kaikki tilivelvolliset ja muut esihenkilöt.

Sisäiseen tarkastukseen liittyviä tehtäviä hoidetaan toimintaprosesseihin sisältyvillä kontrollitoimenpiteillä sekä antamalla tarvittaessa toimeksiantoja ulkopuoliselle palveluntarjoajalle. Tarvittaessa kuntayhtymä voi siirtää sisäisen tarkastuksen tehtävien hoidon perustettavalle sisäisen tarkastuksen yksikölle.

4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

4.1 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteet

Sisäisen valvonnan tavoitteena on saada toimivalle johdolle varmuus siitä, että organisaation päämäärät ja tavoitteet saavutetaan tehokkaasti ja taloudellisesti ja että riskit on hallittu tarkoituksenmukaisesti. Riskienhallintaa ohjaa riskienhallintapolitiikka. Johtamis- ja hallintojärjestelmään sisältyvillä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyillä edistetään seuraavien tavoitteiden saavuttamista:

- Toiminnan tuloksellisuus: Edistetään toimintojen säännönmukaisuutta, taloudellisuutta, tuottavuutta ja vaikuttavuutta sekä tuotteiden ja palvelujen laatua.
- Toiminnan lain- ja hyvän hallintotavanmukaisuus: Noudatetaan lakeja, asetuksia, säännöksiä ja muita ohjeita sekä toimitaan hyvän hallintotavan mukaisesti.
- Omaisuuden ja varojen tehokas ja asianmukainen käyttö: Turvataan omaisuutta ja varoja menetyksiltä, jotka aiheutuvat tuhlauksesta, väärinkäytöksestä, huonosta hoidosta, virheistä, petoksista sekä muista sääntöjenvastaisuuksista.
- Oikea ja riittävä informaatio: Kehitetään ja ylläpidetään johtamisen ja päätöksenteon edellyttämiä oikeita ja riittäviä tietoja taloudesta ja hallinnosta sekä esitetään ne rehellisesti määräaikaisissa raporteissa.

4.2 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osatekijät

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta perustuu COSO- ja COSO-ERM -malliin. Mallin mukaan sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat prosessi, jota toteuttavat hallitus, johtavat

viranhaltijat sekä koko henkilöstö kaikilla organisaation tasoilla. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta koostuvat viidestä toisiinsa liittyvästä osa-alueesta: ohjausympäristö, riskienhallinta, valvontatoimenpiteet, tieto ja viestintä ja seurantatoimenpiteet.

Ohjausympäristö

Ohjausympäristöön kuuluvat toiminnan tavoitteet. Tavoitteisiin pyritään rehellisin keinoin ja eettisiä arvoja noudattaen. Hallituksella on toimivasta johdosta riippumattomat keinot, joiden avulla se toteuttaa valvontavelvollisuuttansa. Organisaatorakenteet, toimivaltuudet ja vastuut sekä raportointiperiaatteet tukevat tavoitteiden saavuttamista. Organisaatiolla on sitoutunut ja pätevä henkilöstö, jonka osaamista kehitetään. Henkilöstö tuntee vastuunsa tavoitteiden toteuttamisesta ja sisäisestä valvonnasta.

Riskienhallinta

Riskienhallinta koostuu tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttavien riskien tunnistamisesta ja arvioinnista. Kaikki organisaatiotasot tunnistavat riskejä ja niille asetetaan hallintakeinoja. Organisaatio huomioi väärinkäytösten mahdollisuuden tunnistessaan riskejä sekä tunnistaa ja arvioi muutoksia, jotka voivat vaikuttaa sisäiseen valvontaan.

Valvontatoimenpiteet

Toimintoihin valitaan ja kehitetään valvontatoimenpiteitä, jotka auttavat hallitsemaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia riskejä ja saattamaan ne hyväksyttävälle tasolle. Toimenpiteissä huomioidaan myös keinot, joilla valvotaan tietoteknisiä ja teknologisia ratkaisuja. Valvontatoimenpiteitä kehitetään ja toteutetaan linjausten ja tavoitteiden mukaisiksi.

Tieto ja viestintä

Toimista hankitaan tai tuotetaan ja käytetään olennaista ja laadukasta tietoa, jolla tuetaan sisäisen valvonnan toimivuutta. Sisäisen valvonnan tavoitteet ja vastuut viestitään selkeästi. Myös ulkoisille sidosryhmille viestitään asioita, jotka vaikuttavat sisäisen valvonnan toimivuuteen.

Seurantatoimenpiteet

Seurantatoimenpiteet valitaan siten, että sisäisen valvonnan osa-alueiden olemassaolo ja toimivuus varmennetaan. Seurantatoimenpiteitä kehitetään ja tehdään jatkuvia ja/tai erillisiä arviointeja. Sisäistä valvontaa arvioidaan ajantasaisesti. Ilmenneistä puutteista ja/tai toimimattomuudesta viestitään osapuolille, jotka ovat vastuussa korjaavien toimenpiteiden toteuttamisesta sekä tarvittaessa ylimmälle johdolle ja hallitukselle.

Seuraavassa on nostettu esille edellä mainitut osa-alueet toiminnoittain.

5 Sisäisen valvonnan kohteet ja menettelytavat

5.1 Päätöksenteko

Kuntayhtymän päätöksentekoa ohjaavat lainsäädäntö, kuntayhtymän perussopimus ja hallintosääntö sekä kuntayhtymän muut omat määräykset ja ohjeet. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kannalta keskeisiä lakeja ovat kunta-, hallinto-, julkisuus- ja tiedonhallintalait. Lisäksi erityislaeissa on päätöksentekoa koskevia määräyksiä. Päätöksentekoprosessiin kuuluvat asian vireilletulo, päätöksen valmistelu, päätöksenteko ja toimeenpanon valvonta.

Lainvastainen ja virheellisesti tehty päätös voidaan muuttaa tai kumota muutoksenhaun seurauksena. Tätä riskiä hallitaan varmistamalla päätöksenteossa käytettävän tiedon luotettavuus ja päätöksentekomenettelyn laillisuus, mm. esteellisyys- ja toimivaltakysymykset. Asian valmistelija (esittelijä) ja päätöksentekijä ovat pääsääntöisesti eri henkilöt. Päätösten lainmukaisuus tarkistetaan ennen päätösten täytäntöönpanoa. Yhtymähallitus valvoo yhtymäkokouksen päätösten lainmukaisuutta. Ylempi toimielin seuraa alemman toimielimen ja viranhaltijoiden päätöksenteon laillisuutta otto-oikeuden mukaisesti. Esihenkilöt seuraavat alaisensa päätöksentekoa. Henkilöstöä edustavat luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut valvovat päätöksentekoa tiedonsaantioikeuksiensa avulla. Henkilöstöä koulutetaan ja ohjeistetaan päätöksenteon menettelytavoista ja lainsäädännöstä. SASKY koulutuskuntayhtymässä on käytössä ns. Ilmoittajansuojelulain mukainen väärinkäytösilmoituskanava, jossa voi tehdä väärinkäytösilmoituksen epäilystä lakien tai sääntöjenvastaisesta toiminnasta tai muusta epäeettisestä toiminnasta.

Päätökset asetetaan asianmukaisesti nähtäville, annetaan viivytyksettä tiedoksi asianosaisille ja muille päätöksen tarvitseville sekä ilmoitetaan hallintosäännön mukaisesti otto-oikeuden käyttämistä varten.

Päätöksenteon riskienhallinnan onnistumista voidaan seurata muutoksenhakujen määrällä ja valitusten menestymisellä tuomioistuimessa.

5.2 Strategia ja talous

Suunnittelu- ja seurantajärjestelmien perustana ovat strategia, talousarvio ja -suunnitelma, siihen perustuvat käyttösuunnitelmat sekä näitä toimintoja kuvaavat prosessit. Strategian luomiseksi ja päivittämiseksi on kuvattu prosessit. Talousarvion toteuttamista ohjaavat talousarvion täytäntöönpano-ohjeet.

Valtuudet ja vastuut jaetaan siten, että strategian mukaiset yhteiset tavoitteet saavutetaan. Valvonnan ja toiminnan arviointia varten asetetaan olennaisille asiakokonaisuuksille yksiselitteiset, mitattavat tai muutoin todennettavat tavoitteet. Yhtymähallitus ja kuntayhtymäjohtaja vastaavat suunnittelun ja toimeenpanon valvonnan edistämisestä.

Hallinto- ja talousjohtaja vastaa talousarvioon ja -suunnitelmaan perustuvasta sisäisen valvonnan edistämisestä. Tähän sisältyy kuntayhtymätasoisien ohjeistuksen laadinta ja tarvittavan koulutuksen järjestäminen yhdessä tulosalueiden kanssa.

Talouteen liittyviä riskejä hallitaan hyödyntämällä toiminnan ja talouden seurantajärjestelmistä ja sisäisestä laskennasta saatavaa tietoa sekä talouteen, palvelujen kysyntään, lainsäädännön kehitykseen, väestöpohjaan ja työvoimatarpeeseen liittyviä ennakkotietoja, tilastoja ja ennusteita.

Tulosalueiden ja -yksiköiden johtajat seuraavat strategisten ja muiden tavoitteiden toteutumista. Johtajan ja esihenkilön on seurattava ja varmistettava, että talousarviossa ja muualla asetetut tavoitteet saavutetaan. Esihenkilö varmistaa, että toiminta on vaikutuksiltaan haluttua, tehokasta ja taloudellista. Havaitessaan poikkeamia, esihenkilö päättää tarvittavista toimenpiteistä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Mikäli tulosalueen johtaja toteaa, ettei yhtymäkokouksen asettamia tavoitteita voida saavuttaa korjaavista toimenpiteistä huolimatta, hänen on tehtävä esitys talousarvion

muuttamisesta. Muutosesityksestä on käytävä ilmi mitä toimenpiteitä on harkittu ennen muutosesitystä. Talousarviomuutokset on esitettävä yhtymäkokoukselle tilikauden aikana.

Strategian ja talousarvion toteutumisesta raportoidaan yhtymähallitukselle ja johtoryhmälle päätetyllä aikataululla ja tavalla. Johdon katselmuksessa katselmoidaan mittaritulosten lisäksi strategisten tavoitteiden toimeenpanemiseksi päätettyjen toimenpiteiden toteutuminen. Katselmuksessa päätetään myös tarvittavista toimenpiteistä strategian toteutumiseen tai tuloksiin liittyen. Henkilöstölle tiedotetaan talouden tilanne ja muiden tavoitteiden toteutuminen. Tuloksia tiedotetaan myös sidosryhmille.

Yhtymähallitus analysoi raportoinnin perusteella, onko tavoitteiden saavuttamisessa merkittäviä poikkeamia, mistä poikkeamat johtuvat ja päättää tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavista toimenpiteistä sekä raportoi näistä yhtymäkokoukselle.

Sijoitustoimintaa hoidetaan yhtymäkokouksen määrittelemien sijoitustoiminnan perusteiden mukaisesti. Sijoitustoiminta perustuu suunnitelmallisuuteen ja sijoituspäätöksistä tehdään viranhaltijapäätös. Kassavarojen määrän ja arvon kehityksestä annetaan säännöllisesti selvitys talousraportoinnin yhteydessä.

5.3 Koulutuksen suunnittelu ja toteutus

Koulutustarjonnan ja koulutuksen suunnittelu perustuu kuntayhtymän strategiaan. Talous- ja toimintasuunnitelmassa otetaan huomioon lähivuosien koulutuksen tarve, toiminnan rahoitus sekä opetus- ja kulttuuriministeriön ja opetushallituksen ohjeistuksessa määritellyt vaatimukset.

Opetuksen suunnittelun ja toteutuksen sekä näihin liittyvän riskienhallinnan perustana ovat prosessi- ja toimintatapojen kuvaukset ja ohjeistukset. Toiminnot opetuksen suunnittelusta opiskelijoiden valmistumiseen on kuvattu. Tukiprosesseissa kuvataan koulutusta tukevat toiminnot. Opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan opiskelijan oikeus laadukkaaseen opetukseen. Opetukseen, oppimisympäristöihin, koneisiin ja laitteisiin, yhteistyöhön ja opiskelijoihin liittyvät riskit on määritelty ja niille on suunniteltu hallintatoimenpiteet. Opiskelijoiden turvallisuus varmistetaan ja opiskelijoita suojataan väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Riskienhallinta perustuu yksiköittäin

tehtäviin riskikartoituksiin ja riskikortteihin. Riskejä arvioidaan sekä koulutuksen järjestäjän että opiskelijoiden näkökulmasta.

Koulutuksen järjestäminen perustuu ajantasaiseen ja oikeaan tietoon. Opetustarjonnan suunnittelussa käytetään laajasti saatavilla olevaa tietoa. Opiskelijan opintoihin liittyvä edistyminen kirjataan ajantasaisesti omiin tietojärjestelmiin, josta ne siirtyvät kansallisiin järjestelmiin. Lisäksi opiskelijoista ja opetuksen toteutumisesta kerätään sisäisesti toiminnan ohjauksessa ja riskien hallinnassa tarvittavia tietoja.

Toiminnan tuloksista ja tavoitteiden toteutumisesta sekä riskeihin vaikuttavista asioista viestitään tilinpäätöksen yhteydessä. Lisäksi tarpeen mukaan riskienhallinnan toimista tiedotetaan sidosryhmille ja kansalaisille.

Opetushenkilöstön ja yksikön johtavien viranhaltijoiden tehtävänä on seurata opiskelijoidensa opintojen edistymistä, suunniteltujen tukitoimien vaikuttavuutta ja sitä, että opiskelijat suoriutuvat opinnoistaan suunnitelmansa mukaisesti. Suunnitelma on esimerkiksi henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma. Koulutukseen suunnittelua ja toteutusta seurataan ja raportoidaan osana kuntayhtymän strategian toteutumisen seurantaa sekä talous- ja toimintasuunnitelman toteutumisen seurantaa. Koulutuksen toteutumisen määrä- ja laatutekijät raportoidaan voimassa olevien lakien ja asetusten ja ohjeistusten mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriölle ja opetushallitukselle. Vastuu seurannasta ja korjaavista toimenpiteistä on rehtoreilla, apulaisrehtoreilla ja kuntayhtymän johtoryhmällä.

Opiskelijoille säännöllisesti toteutettavat kyselyt sekä henkilöstön suorittama itsearviointi ovat osa koulutuksen laadunhallintaa. Opetushallitus ja Kansallinen koulutuksen arviointikeskus suorittavat mahdolliset ulkoiset arvioinnit. Lisäksi OKKA-säätiö tekee sertifiointiin liittyen ulkoista arviointia.

5.4 Henkilöstö

Henkilöstöasioiden hoito perustuu kuntayhtymän henkilöstöohjelmaan, hallintosääntöön, palvelussuhteita koskevaan lainsäädäntöön ja sisäisiin ohjeisiin.

Henkilöstöpäällikkö vastaa henkilöstöasioihin liittyvästä neuvonnasta, ohjeistuksesta sekä virka- ja työehtosopimusten tulkinnasta. Henkilöstövoimavarojen hallintaa ja osaamisen kehittämistä sekä työnantajan yhteisiä käytänteitä koordinoi johtoryhmä. Tulosalueiden johtajat huolehtivat kukin omalta osaltaan henkilöstöasioihin liittyvästä tiedonkulusta johtoryhmän ja alaisensa henkilöstön välillä. Henkilöstön edustajien ja työnantajan välisestä yhteistyöstä on sovittu yhteistoimintasopimuksella. Työterveyshuolto toimii henkilöstön työkykyyn liittyen yhteistyökumppanina ja asiantuntijana.

Johtavat viranhaltijat päättävät henkilöstöressurssien riittävyyden. Henkilöstön rakenne ja määrä mitoitetaan vastaamaan asetettuja palvelutavoitteita. Henkilöstön sisäistä siirtämistä tai omaehtoista siirtymistä edistetään tehostamalla kuntayhtymän sisäisiä työmarkkinoita sekä suuntaamalla oikein täydennys- ja uudelleenkoulutusta.

Rekrytointi toteutetaan kuntayhtymän rekrytointiohjeen mukaisesti. Koeaikaa käytetään, kun se on mahdollista ja lain edellyttämät rikosrekisteriotteet hankitaan systemaattisesti. Palkkaa määriteltäessä ja harkinnanvaraisia etuuksia myönnettäessä kiinnitetään erityistä huomiota näiden oikeellisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen.

Esihenkilötyötä kehitetään systemaattisesti siten, että johtaminen edistää henkilöstön osaamista ja motivaatiota sekä kuntayhtymän vetovoimaisuutta työnantajana. Vastuu työyhteisön kehittämisestä on sekä esihenkilöllä että koko henkilöstöllä. Henkilöstöriskiä hallitaan myös huolehtimalla hiljaisen tiedon siirtämisestä ja kokemuspääoman hyödyntämisestä sekä varmistamalla, että kuntayhtymän toiminnan kannalta kriittisissä tehtävissä on varahenkilöjärjestelmä (esim. taloushallinnossa). Henkilöstöasioihin liittyvät ongelmat käsitellään ja tarvittaviin toimenpiteisiin ryhdytään heti.

Henkilöriskit kohdistuvat henkilöstön palvelussuhteisiin sekä toimintayksikön varallisuuteen ja tietoihin. Henkilöriskejä voidaan pienentää henkilövalinnoilla, töiden oikealla jakamisella, tehtävien täsmällisellä määrittelyllä, perehdyttämällä sekä päivittäisellä valvonnalla.

Palkanlaskenta toimittaa esihenkilöille tiedot henkilöstönsä palkoista ja esihenkilöiden on valvottava palkkojen oikeellisuutta. Esihenkilöt valvovat, että virka- ja työmatkat sekä koulutusmatkat suoritetaan ja niistä koituvat kustannukset korvataan virka- ja työehtosopimuksen ja kuntayhtymän antamien ohjeiden mukaisesti.

Henkilöstölle tiedotetaan erityisesti heidän omiin työtehtäviinsä ja niiden suorittamiseen liittyvistä muutoksista sekä työpaikkaan ja työoloihin kuuluvista asioista.

Palvelussuhdeasioihin liittyvät ohjeet ovat henkilöstön saatavilla intranetissa.

Kuntayhtymätasoisesti tuotetaan yleiset henkilöstöraportit ja tulosalueet huolehtivat erityisistä raportointitarpeista. Esihenkilö vastaa yksikkönsä osalta sisäisesti raportoitavan tiedon oikeellisuudesta ja tiedonkulusta henkilöstölle.

Johtamista, henkilöstön osaamista ja ammattitaitoa sekä työyhteisön hyvinvointia arvioidaan mm. henkilöstökyselyin, osaamiskartoituksin ja työterveyshuollon tuottamalla raporteilla. Jokaisen henkilön kanssa käydään säännöllisesti kehityskeskustelu. Korjaavien toimenpiteiden tekeminen on suunnitelmallista.

Henkilöstöasioiden toteutumista arvioidaan tilinpäätöksen yhteydessä tehtävässä henkilöstökertomuksessa. Henkilöstöohjelman toteutumista seurataan vuosisuunnitelman mukaisesti. Näiden toteuttamisesta vastaa esihenkilö.

5.5 Kirjanpito ja maksuliikenne

Kirjanpitoon ja tilinpäätöksen laadintaan sovelletaan lainsäädännön lisäksi hyvää kirjanpitotapaa, kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeita sekä mm. Kuntaliiton suosituksia. Kassojen, pankkitilien ja arvopaperien tarkastuksesta, sijoitustoiminnan periaatteista, menojen tarkastus- ja hyväksymismenettelyistä, myyntilaskutuksesta ja perinnästä sekä tilien käytöstä ja ostolaskujen käsittelystä on laadittu ohjeet.

Taloushallinnon henkilöstö vastaa kirjanpitoaineiston sisällöstä sekä kirjanpidon ohjeiden riittävydestä ja ajantasaisuudesta. Valvontavastuu taloushallinnon tehtävien asianmukaisesta hoidosta on hallinto- ja talousjohtajalla. Laskun hyväksyjä vastaa laskun oikeellisuudesta. Hyväksymisoikeuksista varahenkilöjärjestelmiseen pidetään ajantasaista luetteloa. Vaaralliset työyhdistelmät, kuten laskun tarkastaminen ja hyväksyminen, vältetään eriyttämällä taloushallinnon tehtäviä eri henkilöille.

Käteiskassojen kautta tehtäviä tapahtumia lukuun ottamatta kuntayhtymän maksuliikenne on hoidettava sellaisen pankkitilin kautta, jonka omistajana on SASKY koulutuskuntayhtymä. Kuntayhtymäjohtaja päättää kuntayhtymän luottokortin

käyttöoikeuden myöntämisestä viranhaltijalle/työntekijälle, mikäli työtehtävät tätä edellyttävät.

Lainsäädäntöön, viranomaisten päätöksiin tai sopimukseen perustuvilla saatavilla nimetään valvontavastuussa oleva henkilö, joka vastaa, että hakemukset tehdään ajallaan, saatavan laskennalliset perusteet ovat oikein ja suoritus on oikein. Henkilöstöä tiedotetaan heidän työtehtäviinsä kuuluvista kirjanpidon ja maksuliikenteen käytännöistä. Tulosalueet ja -yksiköt huolehtivat, että niiden henkilöstöllä on riittävä koulutus, osaaminen ja ohjeistus taloushallinnon tehtävistä.

Kirjanpito tuottaa talousarvion seurannan sekä valtionosuusviranomaisten ja Valtiokonttorin edellyttävät tiedot. Tulosalueiden johtajat vastaavat siitä, että valtionosuusrahoituksen perusteena olevat suoritustiedot ilmoitetaan oikeasuuruusena Opetushallitukselle.

Tulosalueiden ja -yksikköjen esihenkilöt seuraavat yksikkönsä kirjanpitoa ja maksuliikennettä kuukausittain talouden raporttien avulla. Seurannassa kiinnitetään huomiota mm. kulujen ja tuottojen kehittymiseen suhteessa talousarvioon ja vertailukausiin. Esihenkilö varmistaa, että kirjanpidon tapahtumat ovat loogisia ja että kirjanpito- ja maksutapahtumien hyväksyminen on toteutettu sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti. Kassojen, arvopaperien ja pankkitilien tarkastuksista tehtävät raportit lähetetään tiedoksi hallinto- ja talousjohtajalle.

5.6 Omaisuuden hankinta ja hallinnointi

Omistajapolitiikalla linjataan kuntayhtymän suora omistajuus ja välillinen, eri yhteisöjen kautta tapahtuva, omistajuus. Omistajapolitiikan tavoitteena on tukea palvelutuotannon ja muiden tehtävien laadukasta ja taloudellista toteuttamista. Hankintojen tekemisestä on hankintaohje.

Kuntayhtymän määräysvallassa olevissa yhteisöissä on kuntayhtymän edustajien toimittava kuntayhtymän strategisessa suunnittelussa sekä toiminnan ja talouden ohjauksen prosessissa asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Näiden yhteisöjen seuranta ja raportointi järjestetään Omistajapolitiikka ja konserniohjeet -ohjeen mukaisesti.

Viranhaltijat ja työntekijät huolehtivat siitä, että kuntayhtymän omistamaa ja sen hallussa olevaa omaisuutta ei katoa, omaisuus pidetään kunnossa ja että sitä käytetään ja hoidetaan taloudellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Hankinnat tehdään lainsäädännön ja kuntayhtymän omien ohjeiden ja päätösten mukaisesti. Hankintojen yhteydessä ei saa antaa eikä ottaa vastaan mitään lahjoja, palvelusuorituksia tai muita palveluksia toimittajalta. Henkilökohtaisia hankintoja ei saa tehdä kuntayhtymän hankintojen yhteydessä eikä käyttää kuntayhtymän hankintasopimuksia omaksi edukseen. Hankinnat dokumentoidaan kuntayhtymän hankintaohjeiden mukaisesti.

Kuntayhtymän omaisuutta hoidetaan tuottavasti ja siten, että omistamiseen liittyvät riskit ovat hallinnassa. Omaisuuteen liittyviä riskejä arvioidaan säännöllisesti riskienhallintapolitiikan ja siihen liittyvien toimenpideohjelmien mukaisesti. Omaisuuteen kohdistuvien riskien hallinnasta vastaa viime kädessä se yksikkö, jonka hoitoon omaisuus on uskottu.

Omaisuutta hallinnassaan pitävän yksikön esihenkilö vastaa omaisuuden turvaamisesta osana normaalia valvontavastuutaan. Pysyviin vastaaviin kuuluvasta omaisuudesta pidetään luetteloja. Omaisuusluettelon pito ja inventointivastuu koskee myös vuokra-, leasing- jne. sopimukseen perustuvan omaisuuden hallintaa. Kiinteä ja irtain omaisuus inventoidaan säännönmukaisesti ja varmistetaan, että omaisuus on kuntayhtymän hallinnassa. Palvelussuhteen päättyessä varmistetaan, että viranhaltija/työntekijän haltuun annettu omaisuus palautetaan kuntayhtymälle.

Varastovalvonnassa kiinnitetään erityistä huomiota varastoinnin enimmäismäärän minimointiin ja varaston kiertonopeuden maksimointiin kuitenkin siten, että varmistetaan riittävä toimintakyky. Varaston enimmäismäärän vahvistamisella varmistetaan, ettei varastoon sidota liikaa pääomaa, ja varaston kiertonopeuden seurannalla sitä, että varastoon hankittu tavara on tarkoituksenmukaista. Varastoille nimetään vastuuhenkilöt, jotka huolehtivat varaston inventoinnilla yms. toimenpiteillä mm. sitä, ettei varastosta katoa tavaraa. Inventointieroista laaditaan selvitykset.

Tulosalueiden ja -yksiköiden esihenkilöt huolehtivat omaisuuden riittävästä vakuuttamisesta yhteistyössä hallinto- ja talousjohtajan kanssa. Omaisuutta hallinnassaan

pitävä yksikkö vastaa omaisuuteen kohdistuneen vahingonteon tai rikoksen ilmoittamisesta tulosalueen esihenkilölle ja tarvittaessa poliisille.

Yhtymähallitus seuraa omistajapolitiikan ja konserniohjeen toteutumista.

5.7 Sopimukset

Sopimukset laaditaan kuntayhtymän sopimushallintaohjeen mukaisesti. Sopimusten valvonta kohdistuu niiden laadintaan, täytäntöönpanoon ja noudattamiseen.

Täytäntöönpanon ja sopimusten noudattamisen osalta valvotaan mm.

laskutusta/maksatusta, tilitysten suorittamista, indeksitarkistuksia ja irtisanomista.

Sopimusten hyväksymisoikeuksista määrätään hallintosäännössä. Tarpeettoman lyhyt- tai pitkäkestoisia sopimuksia tulee välttää. Sopimukseen sisällytetään riittävän lyhyt irtisanomisaika kuntayhtymän edun turvaamiseksi. Sopimuksen rakenteen ja tekstin on oltava sellainen, että sopimuksen tulkinta on mahdollisimman yksiselitteistä.

Sopimusten valvontavastuu on joko sopimuksen hyväksyjällä tai hänen määräämällään henkilöllä. Jokaiselle sopimukselle tai sopimusryhmälle nimetään valvontavastuussa oleva henkilö. Sopimukset säilytetään sähköisessä järjestelmässä. Alkuperäiset sopimukset arkistoidaan arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti. Sopimukseen liittyviä toimenpiteiden eräpäiviä seurataan systemaattisesti. Työkappaleina käytetään aina jäljennöstä. Erityisesti seurataan sopimusten voimassaoloaikoja, jotta sopimusten jatkaminen tai sopimuskohteen uudelleen kilpailuttaminen voidaan tehdä ajoissa.

5.8 Hanketoiminta

Kehittämishankkeet tukevat kuntayhtymän toimintaa ja strategisia tavoitteita. Sisäisen valvonnan näkökulmasta keskeistä on hankkeiden tuloksellisuuden parantaminen ja niiden ohjauksen kehittäminen. Hanketoiminnan ohjeissa on kuvattu hallinnointiin, toimintaan, kirjanpitoon ja valvontaan liittyviä toimia.

Kuntayhtymä voi itse hallinnoida hankkeita tai olla mukana muiden hallinnoimissa hankkeissa. Kuntayhtymän omina toteutettavista hankkeista, kehittämiskohteista ja tutkimuksista on laadittava yksilöidyt hankesuunnitelmat aikatauluineen ja kustannusarvioineen, nimettävä vastuuhenkilöt sekä määriteltävä vastuunjako.

Osallistumisesta muiden hallinnoimaan hankkeeseen tehdään päätös, jossa nimetään yhdyshenkilö, hyväksytään hankesuunnitelma ja kustannusarvio sekä osoitetaan, miten hankkeen tulot ja menot kirjataan. Hankkeista tehdään riskien arviointi jo hakemisvaiheessa.

Hankkeen kirjanpito järjestetään siten, että tuloja ja menoja voidaan seurata omana kokonaisuutena ja vaadittavalla tarkkuudella. Hankesuunnitelmassa kerrotaan, miten hankkeen toteutumisesta raportoidaan.

Kehittämispäällikkö seuraa hanketoimintojen toteutumista ja tuloksellisuutta. Hankkeista raportoidaan säännöllisesti johtoryhmälle. Tuloksista tiedotetaan henkilöstölle ja hankekumppaneille rahoittajan ohjeistuksen ja muun sovittavan tavan mukaisesti.

5.9 Tiedonhallinta, tietoturva ja tietosuojaja

Tietojärjestelmien ja niissä käsiteltävien tietoaineistojen ja asiakirjojen koko elinkaaren mittainen alkuperäisyys, eheys ja muu laatu samoin kuin niiden saatavuus ja käytettävyys on turvattava. Asian käsittely ja asiakirjahallinto tapahtuvat pääsääntöisesti sähköisissä järjestelmissä. Asian valmistelija ja päättäjä vastaavat asian ja siihen liittyvien asiakirjojen oikea-aikaisesta rekisteröinnistä sähköisiin järjestelmiin ja rekisteröinnin vaatimista tiedoista. Valmistelijan on huolehdittava, että järjestelmissä ja fyysisissä tiloissa salassa pidettävään ja ei vielä julkiseen tietoon on pääsy vain tietoon oikeutetuilla henkilöillä.

Tiedonhallinnan tavoitteena on turvata tietoresurssien käyttö suunnittelussa, johtamisessa, toiminnan toteutuksessa ja valvonnassa. Käytännössä tämä tarkoittaa tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteensopivuuden ja -toimivuuden sekä järjestelmien ja toiminnan tietoturvallisuuden varmistamista.

Tietoturvan ja tietosuojan toteuttamisen perustana on tiedonhallinnan vastuut sekä tietoturva- ja tietosuojapolitiikka, jossa kuvataan tietoturva- ja tietosuojatyön organisointi ja niiden ylläpitämiseen liittyvät vastuut.

Tietoturvaselvitys ja tietoturvaohjeet päivitetään säännöllisesti. Esihenkilöt huolehtivat siitä, että henkilöstöllä on riittävästi tietoa tietoturvaa ja tietosuojaa koskevista asioista.

Henkilöstö noudattaa kaikessa toiminnassa tietoturvasta ja tietosuojasta annettua lainsäädäntöä sekä annettuja ohjeita ja määräyksiä.

6 Eettiset periaatteet

Kuntayhtymän eettiset periaatteet ohjaavat henkilöstön, luottamushenkilöiden ja kuntayhtymän konserniyhteisöjen toimintaa. Niiden tarkoituksena on tukea onnistumistamme palveluissa ja päätöksenteossa. Eettisiä periaatteita on kuvattu tässä asiakirjassa. Näiden periaatteiden noudattaminen on osa korruption vastaista toimintaa ja näin varmistaa, että toimintamme on muutoinkin yleisesti hyväksyttävää ja tämän ohjeistuksen mukaista. Korruptiolla tarkoitetaan vallan ja vaikutusvallan väärinkäyttöä, lainvastaista, moitittavaa ja epäeettistä toimintaa. Laajan määritelmän mukaan korruptiota on myös esimerkiksi velvollisuuksien laiminlyönti ja huono johtaminen.

Lainsäädäntö asettaa päätöksen teolle reunaehdot. Eettisesti kestävä päätöksenteko on sekä lainmukaista että yhdessä sovittuja arvoja toteuttavaa.

Kuntayhtymän viranhaltija- ja luottamushenkilöjohdolla on keskeinen vastuu toimia esimerkkinä eettisten periaatteiden noudattamisessa. Esihenkilöiden tehtävänä on huolehtia, että henkilöstö saa riittävän perehdytyksen eettisten periaatteiden noudattamiseen. Kuntayhtymällä ja sen konserniin kuuluvilla kuntayhtymän määräysvallassa olevilla tytäryhteisöillä on vastuu noudattaa eettisiä periaatteita.

Arvomme (asiakslähtöisyys, avoimuus, vastuullisuus, ammatillisuus) tukevat eettisten periaatteiden toteutumista. Asiakslähtöisyys tarkoittaa sitä, että otamme huomioon asiakkaidemme tarpeet, tunnemme ja huomioimme eri asiakasryhmät. Avoin vuorovaikutus ja ilmapiiri lisäävät henkilöstön hyvinvointia ja edistävät tuloksellisuutta. Vastuullisuudella tarkoitetaan sitä, että jokainen on omalta osaltaan vastuussa kuntayhtymästämme ja sen tulevaisuudesta. Tuloksellinen toiminta on osa vastuullisuutta. Haluamme toimia vastuullisesti niin asiakkaittemme kuin henkilöstönkin suuntaan. Vastaamme omista työ- ja luottamustehtävistämme, teemme sen mitä sovitaan, kehitämme toimintaamme ja jaamme osaamistamme. Ammatillisuus on toimintamme keskeisiä periaatteita. Ammatillisuus korostuu ennakointikyvyssämme ja siinä, että haluamme löytää luovia ja rohkeita ratkaisuja.

6.1 Keskeiset eettiset ohjeet

Tässä ohjeessa aiemmissa kappaleissa käsitellyt hyvät johtamis- ja hallintotavat ovat kiinteä osa eettisiä ohjeita.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Kaikkia toimijoita ja henkilöitä kohdellaan yhdenvertaisesti. Päätöksiä tehtäessä samanlaisten tapausten tulee johtaa samanlaiseen ratkaisuun. Ketään ei aseteta perusteettomasti eri asemaan toisiinsa nähden syntymäperän, kansalaisuuden, uskonnon, sukupuolen, iän tai poliittisen tai ammattiyhdistystoiminnan tai näihin verrattavan syyn vuoksi.

Kuntayhtymässä edistetään tasa-arvolain mukaista yhdenvertaisuutta ja ennalta ehkäistään syrjintää yhdenvertaisuuslain säännösten mukaisesti. Henkilöstöä palkattaessa pääsääntö on, että pätevyys ja soveltuvuus tehtävään ratkaisevat. Työyhteisössä ei sallita kiusaamista, sukupuolista, rasistista tai seksuaalista häirintää eikä muutakaan sopimatonta käytöstä.

Päätöksenteossa otetaan huomioon kustannus- ja ympäristövaikutukset. Kuntayhtymän toimialaan ei kuulu yritysrisien ottaminen eivätkä sitoumukset, jotka vaarantavat toiminnan jatkuvuuden. Yrityksiä kohdellaan tasapuolisesti. Kuntayhtymä kohtelee sidosryhmiään yhdenmukaisten periaatteiden mukaan ja pitää lähtökohtana, että myös ne kunnioittavat kuntayhtymän hyväksymiä eettisiä periaatteita.

Henkilöstö

Henkilöstöä kohdellaan yhdenvertaisesti, tasa-arvoisesti ja reilusti. Minkäänlainen syrjintä ei ole hyväksyttävää. Henkilöstöllä on mielipiteen- ja sananvapaus sekä oikeus järjestäytymiseen. Henkilöstön osaamista, kokemusta ja erilaisuutta arvostetaan. Henkilöstöllä on oikeus työskennellä turvallisessa ja terveellisessä työympäristössä. Kuntayhtymä kehittää työhyvinvointia ja työturvallisuutta. Esihenkilöt tuntevat johtamisen periaatteet ja perustavat esihenkilötyönsä niihin.

Luottamus

Kuntayhtymä pyrkii toiminnallaan lisäämään luottamusta päätöksenteon asianmukaisuuteen ja puolueettomuuteen sekä noudattaa toiminnassaan hyvän hallinnon periaatteita. Asiat valmistellaan ilman, että jonkin yksittäisen henkilön, yrityksen tai yhteisön etua korostetaan yleisen edun kustannuksella. Kuntayhtymän toiminnan ja hallintopäätösten ratkaisujen tulee olla objektiivisesti ja asiallisesti perusteltavissa. Päätöksenteossa huolehditaan asioiden riittävästä selvittämisestä, vaihtoehtojen esittämisestä ja asianosaisten kuulemisesta. Päätökset perustellaan ja ilmoitetaan, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun, sekä mainitaan sovelletut säännökset.

Henkilöstö on ammattitaitoista ja asiantuntevaa. Henkilöstöä valittaessa tavoitteena on löytää kuhunkin tehtävään paras ja kyvykkäin henkilö. Henkilöstö hoitaa tehtävänsä asianmukaisella tavalla ja viivytyksettä. Toiminnan ja laadun tulee olla kilpailukykyistä. Esihenkilöiden tehtävänä on huolehtia, että jokainen tietää, mitä häneltä työssään edellytetään. Ylimmät viranhaltijat ja luottamushenkilöt edistävät kuntayhtymän etua sekä toimivat tehtävässään arvokkaasti tehtävän edellyttämällä tavalla.

Avoimuus

Kuntayhtymän viestintä on avointa, ajankohtaista, ennakoivaa ja totuudenmukaista. Viestinnän tulee antaa jäsenkunnille ja niiden asukkaille, joukkoviestimille, viranomaisille ja muille sidosryhmille riittävät tiedot päätöksenteosta ja palveluista.

Kuntayhtymän asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia. Ainoastaan laissa säädetyt tiedot ovat salassa pidettäviä. Kuntayhtymä huolehtii asiakirjojen ja tietojen asianmukaisesta saatavuudesta. Tiedot käsitellään niitä koskevien säädösten mukaisesti yksityisyyden suojaa kunnioittaen.

Avoimuuden lähtökohtana on hyvä tiedonkulku. Avoin keskustelu edistää asioiden ja epäkohtien ratkaisemista. Palautteen antaminen ja vastaanottaminen ovat osa avoimuutta.

Kuntayhtymän toimielinten kokoukset yhtymäkokousta lukuun ottamatta ovat lähtökohtaisesti suljettuja. Suljetun kokouksen keskustelut ovat aina luottamuksellisia. Hyvän hallintokäytännön mukaista ei ole paljastaa ulkopuolisille suljetussa kokouksessa käytyjä keskusteluja.

Henkilöstö ja luottamushenkilöt ovat vaitiolovelvollisia tehtävässään tietoonsa tulleista salassa pidettävistä tiedoista ja asiakirjoista.

Puolueettomuus, riippumattomuus ja korruption torjunta

Luottamushenkilöt ja henkilöstö toimivat yleisen edun mukaisesti, eivätkä tavoittele omaa yksityistä etua. Päätöksenteon tulee tapahtua ennalta määriteltyjen, yleisesti hyväksyttävien ja tasapuolisten periaatteiden mukaan. Jos käsiteltävänä olevaan asiaan liittyy seikka, joka voi aiheuttaa puolueettomuuden vaarantumisen, henkilö on esteellinen eikä voi osallistua asian käsittelyyn. Henkilöllä on ensisijaisesti itsellään vastuu esteellisyytensä arvioimisessa. Esteellinen henkilö ei voi ottaa osaa päätöksenteon mihinkään käsittelyvaiheisiin.

Läpinäkyvyyttä edistetään kaikessa taloudellisessa toiminnassa korruption ja lahjonnan ehkäisemiseksi. Henkilökohtainen etu ei saa vaikuttaa millään tasolla päätöksentekoon. Toiminnan hyväksyttävyyden arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, miltä toiminta näyttää ulkopuolisen silmin.

Kuntayhtymän toiminnassa ei sallita minkäänlaisia väärinkäytöksiä tai vilpillistä toimintaa, eikä kuntayhtymän omaisuutta tai varoja saa käyttää oman edun tavoitteluun.

Kuntayhtymä vastustaa korruptiota kokonaisuudessaan. Henkilöstö ja luottamushenkilöt eivät saa vaatia, ottaa vastaan tai hyväksyä tai antaa lahjaa tai muuta etua, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan tai joka on omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa tai luottamustoimessa.

Kuntayhtymä noudattaa eturistiriitojen arvioinnissa Kuntaliiton yleiskirjeen 17/2017, 21.6.2017 mukaisia ohjeita. Tukena voi käyttää Korruptiontorjunta.fi-verkkosivun ohjeita korruption tunnistamisessa.

Kuntayhtymä edistää tervettä kilpailua eikä osallistu sellaiseen toimintaan, jonka tarkoituksena tai mahdollisena seurauksena on toimivan ja reilun kilpailun rajoittuminen tai estyminen. Kaikissa hankinnoissa noudatetaan hankintoja ohjaavaa lainsäädäntöä sekä kuntayhtymän hankintaohjeita. Pääperiaatteina ovat hankintojen avoin ja tehokas kilpailuttaminen sekä kaikkien tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu.

Henkilöstön tulee välttää sellaisia henkilökohtaisia sivutoimia tai toimintaa, jotka voivat olla ristiriidassa heidän velvollisuuksiensa kanssa kuntayhtymää kohtaan.

Viranhaltijoilla ja luottamushenkilöillä on velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksistaan kuntalain mukaisesti. Henkilön tulee itse huolehtia siitä, että hänen tekemänsä sidonnaisuusilmoitus on ajantasainen.

Asiakaslähtöisyys

Kuntayhtymän tavoitteena on palvelujen korkea laatu, vaikuttavuus, tehokkuus ja taloudellisuus. Kuntayhtymä kerää ja ottaa vastaan palautetta ja arvioi säännöllisesti palvelujensa laadun. Päätöksenteossa ja palvelujen järjestämisessä asiakkaiden näkemykset otetaan huomioon. Asiakkaita kohdellaan kunnioittavasti ja asianmukaisella tavalla. Asiakirjojen ja päätösten kieli on selkeää ja ymmärrettävää.

Viestinnässä otetaan huomioon eri asiakasryhmien tarpeet. Asiakasta informoidaan asian käsittelystä. Asiat käsitellään ilman aiheetonta viivytystä.

Valvonta

Kuntayhtymän hallintoon kohdistuva yleinen valtionvalvonta perustuu pääasiassa kunnallisvalitukseen sekä yleisten laillisuusvalvojen, eli valtioneuvoston, oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen, toimintaan. Aluehallintovirasto voi kantelun perusteella tutkia, onko kuntayhtymä toiminut voimassa olevien lakien mukaisesti. Kuntayhtymän toiminnan ja talouden valvontajärjestelmä muodostuu ulkoisesta ja sisäisestä valvonnasta, jotka on kuvattu tässä asiakirjassa.

Väärinkäytösten käsittely

Ylimmät viranhaltijat ja muut esihenkilöt vastaavat osaltaan siitä, että eettiset periaatteet ja käytännön toimintatavat saatetaan henkilöstön tietoon. Eettisten periaatteiden ja käytännön toimintatapojen vastainen toiminta heikentää asiakkaiden ja sidosryhmien luottamusta kuntayhtymää kohtaan ja saattaa aiheuttaa merkittäviä toiminnallisia tai henkilökohtaisia riskejä.

Henkilöstön on raportoitava havaitsemansa merkit mahdollisista väärinkäytöksistä tai rikkomuksista esihenkilölleen. Kaikki ilmoitukset vilpillisestä toiminnasta selvitetään ja tarvittaessa ryhdytään myös oikeudellisiin toimiin.

Kuntayhtymällä on käytössään väärinkäytösten paljastumisen helpottamiseksi ilmoittajansuojelulain mukainen kanava, jonka kautta on mahdollista tehdä ilmoituksia havaitsemistaan väärinkäytöksistä ja epäkohdista organisaatiossa. Väärinkäytöskanavaan tulleen ilmoituksen perusteella asia selvitetään ja tehdään korjaavat toimenpiteet. Suoritetuista toimenpiteistä ilmoitetaan myös kanavan kautta ilmoituksen tekijälle.

7 Ohjeen voimaantulo

Tämä ohje tulee voimaan 1.8.2024.

Yleisohje ja siihen tehtävät muutokset hyväksytään yhtymäkokouksessa ja käsitellään johtoryhmässä ja yhtymähallituksessa. Kuntayhtymäjohtaja, tulosalueiden ja -yksiköiden johtavat viranhaltijat ja esihenkilöt vastaavat yleisohjeen toimeenpanosta osaksi strategista ja operatiivista johtamista, ohjausta, päätöksentekoa ja kaikkea muuta toimintaa. Johtavien viranhaltijoiden, esihenkilöiden ja henkilöstön ovat tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa tietoisia johtamis- ja hallintojärjestelmästä ja sen eri osa-alueista. Johtamisen, toiminnan ohjauksen, riskienhallinnan sekä seurannan ja valvonnan käytännön menettelyitä valmistellaan keskitetysti yleisohjeen perusteella.

Yleisohjeen toimeenpanoa, tehokkuutta ja ajantasaisuutta seurataan systemaattisesti. Yhtymäkokous valtuuttaa kuntayhtymäjohtajan hyväksymään sellaiset vähäiset korjaukset ohjeeseen, jotka ovat tarpeellisia sen ajan tasalla pitämiseksi.

Ohje tuodaan yhtymähallituksen käsittelyyn, kun kuntayhtymän toiminnassa tapahtuu sellaisia rakenteellisia muutoksia, jotka edellyttävät ohjeen päivittämistä.